

Een plek als ARTIS laat je in contact komen met andere levensvormen. Soms is dat contact leggen lastig. Wij mensen zijn een talige diersoort, gewend om het gesprek aan te gaan en woorden uit te wisselen. In de diertuin leer je op een andere manier communiceren. Met je neus bijvoorbeeld als je het binnenverblijf van de gorilla's inloopt, of als je merkt dat wanneer je gewoon rustig blijft, een dier steeds iets dichterbij komt. Als diervoorzorger wandel ik dagelijks tussen 120 pinguïns. Ik heb geleerd het gesprek met ze aan te gaan door ze aan te voelen. Dat is lastig zat, want wat ze communiceren zit in kleine details. Pas wanneer je de ruimte neemt om langdurig dieren te bekijken, ontcijfer je hun taal. Altijd voorzichtig blijven met interpretatie, dat wel.

Bezoekers aan de diertuin kijken allemaal op hun eigen manier naar de dieren en planten in het park. Sommige mensen bekijken een dier enkele seconden en lopen dan weer door. De diversiteit en veelheid aan bomen in het park, 800 stuks en 330 soorten, valt ze al helemaal niet op. En er zijn bezoekers die op een van de vele bankjes de tijd nemen om langduriger en aandachtiger te kijken. Soms nemen ze hun eigen krukje mee. Zoals gedragsbiologen dat doen die maandenlang een diersoort zitten te observeren. Katelijne is zo iemand, die gezeten vanaf kruk of bankje langdurig observeert. Haar observaties zet ze om in bevindingen, die uiteindelijk vorm krijgen op papier. De ene keer in beeld, bij ARTIS-ateliers, de andere keer in taal, daarvan is deze bundel het bewijs.

Kunst is vaak een perfect middel gebleken om dieper het gesprek aan te gaan met natuur. Wie lang genoeg zwijgend observeert, vindt vanzelf de verborgen taal van planten en dieren. En dan ontdek je dat één snotterige slurf en een paar handen hooi de verbinder blijken te zijn tussen je zoon en je overleden moeder. Je ontdekt dat dieren en planten onderdeel uitmaken van je eigen leven.

Soms heb je kunst nodig om ongeschreven woorden te kunnen lezen. Natura Artis Magistra zegt het al, de natuur is de leermeesteres van de kunst. Ik ben blij dat Katelijne in ARTIS, maar ook in tram 10 of in de herinnering aan een schoolkonijn genaamd mevrouw Dortmans, telkens woorden weet te vinden in de planten en dieren om haar heen. Dat maakt deze bundel een rijk bezit.

Job van Tol, Diervoorzorger + Educator ARTIS-Park

Boekpresentatie Katelijne Brouwer, *laat mijn egel met rust*, 30 september 2025